

LUD

Organ Spółki Wydawniczej KURYTYBA, DNIA 24 WRZESNIA 1924. Wychodzi dwa razy na tydzień.

ROK V. | Wydawca w imieniu Spółki Wydawniczej: Ks. Stanisław Piasecki | Redaktor odpowiedzialny: Stanisław Bęben | Nr. 73.

Adres dla listów: — Curitiba, Caixa Postal 155 — Adres Redakcji: Curitiba, Avenida: Dr. Jayme Reis 115. — Paraná, Brasil.

Polska się umacnia.

Pomału, zygzakami, z opóźnieniem niematem umacnia się jednak Polska nasza, gruntuje w swych podstawach i rozrasta się, siłę nabiera.

Najpierw wojsko własne, regularne; potem własna ścieżka polityczna frontowa przeciw hajdamakom, przeciw Niemcom i ich służebnicy — bolszewi, a w przyjaźni i sojuszu z Francją; powalenie bolszewickiego najazdu nad brzegami Wisły siłami własnymi; prawa główne — konstytucyjne uchwalone; granice ustalone; pieniądź prawdziwy polski zaprowadzony o stałej cenie i wartości niezmiennej — oto zręby nie byle jakie tej budowli, która wie się Państwem Polskiem, a którą wznosimy wśród mroźnego, zgrzyot, szamotania się i przeciwności.

Teraz, świeżo, na oczach świata całego przychodzą zręby nowe, fundamentalne, mocne, niczem granit tatrzański — to 1) ustawy językowe z dnia 2-go lipca wartości pierwszorzędnej dla charakteru politycznego Polski i dla rozwoju jej kultury oraz 2) uchwalenie ostateczne w dniu 11-go lipca budżetu na rok 1924, zdarzenie historycznego znaczenia dla rozwoju gospodarczego naszej Ojczyzny.

O ustawach językowych to tylko powiemy, że ustalają one narodowy polski charakter naszego państwa, bo językiem urzędowania sądów, szkół, urzędów, wogóle językiem władzy czynią mowę polską. Na całym obszarze Rzeczypospolitej od Paucka i Gdyni do Zaleszczyk od Cieszyna i Pszczyny do Równego, Święcian i Baranowicz, ustawy te

czynią mowę polską nie tylko językiem urzędowania, lecz także i językiem nauczania w szkołach. Nareszcie więc piękna mowa nasza nabiera istotnego znaczenia w odrodzonej Ojczyźnie i nadeje Rzeczypospolitej właściwe oblicze.

Budżet na rok 1924 został ustalony w dniu 11-go lipca. Oczekiwano, że budżet uchwalony? A znaczy to, że wreszcie Polska nie żyje bez rachunku, lecz zarówno dochody jej, jak wydatki zostały do kładnie rozważone, sprawdzone i zapisane jako obowiązujące. Nic rząd nie może wydać po nad to co jest w rachunku budżetowym, zaś każda pozycja dochodu wstawiona została do rachunku na odpowiedzialność rządu i na podstawie wpływu do kas rządowych za ubiegłe miesiące tego roku. Zarówno budżet, jak ustawy językowe zostały uchwalone prawie wszystkimi głosami stronictwa polskiego wśród objawów wzajemnej życzliwości i zgody.

Tak zwykle bywa przy wspólnej pracy nad dziełem podjętym i przeprowadzonym w rzetelnej trosce o jego pożytek dla ogółu. I jeżeli poseł St. Thugutt przy rozprawach nad budżetem oświadczył, że prezydent rządu Wł. Grabski prawdziwie zasłużył się Ojczyźnie przez doprowadzenie budżetu Państwa do równowagi pieniędzy, do trwałej ceny, to z nieminiejszą pewnością można powiedzieć, że St. Grabski i St. Thugutt również zasłużyli się swemu krajowi przez wykonanie wielkiego dzieła trzech ustaw językowych, które czynią zadosyć uprawnionym po-

trzebom ludności ruskiej i białoruskiej, stawiają mowę polską na wyżynie należnej języka państwowego.

Jan Załuska,
Poseł sejmowy.

Emigracja włoska do São Paulo.

Włochy mają ogromne wychodźstwo. Rok rocznie przeszło 200 tysięcy narodu musi opuścić Włochy, czyli kraj ten traci prawie cały przybytek ludności. Z bofeścią patrzy na to Mussolini, jak tyle narodu ginie dla Włoch bezpowrotnie, gdy inne państwa emigracją utrwalają swoją kolonialną potęgę. Dlatego też zwołał konferencję emigracyjną do Rzymu, gdzie wychodźstwo traktował jako wypożyczenie rąk do pracy przez jeden kraj drugiemu.

Sprawę emigracji do São Paulo ułożył w czasie konferencji rzymskiej delegat brazylijski Crespi z samym Mussolinim. Rzeczywiście układ daje znaczne korzyści emigrantom włoskim, lecz inna rzecz, czy go fazederzy kawowi zachować zechcą. Rząd włoski postawił następujące warunki: Zarobki muszą być wypłacane kolonistom albo co miesiąc albo co dwa tygodnie; kosztą przewozu emigrantów ale tylko rolników ponosi włoska komisja emigracyjna a rząd stanu São Paulo je zwraca; pośredników wszelkich się wyklucza; gdy głowa rodziny przed wpływem kontraktu pracy umiera, wtedy stan na własny koszt wyprawy pozostałych do ojczyzny z powrotem; emigranci muszą zachować wszystkie gwarancje konstytucji brazylijskiej; środków żywności i ubrań należy kolonistom do-

Przemysł, księżka J. Panassa, dalej: Pao Twardowski, Męczeństwo świętej Wivi Perpetuy i różne inne. — NIE OCIAGAJ SIĘ! KORZYSTAJ ZE SPOSOBNOCI!

JĄ CI POWIADAM:

Zapisz sobie gazetę „Lud”. Wszyscy NOWI PRENUMERATORZY, którzy zapłacą od 1-go października tego roku 10 milrejsów na rok 1925, będą dostawali gazetę „Lud” przez cały rok następujący i ostatni kwartał tego roku; zyskują więc gazetę przez pierwszy kwartał czyli 3 miesiące bezpłatnie. Czy to nie wielka korzyść! Nadto „Lud” od 1-go października znacznie na drugiej stronie druk nowych ludowych powieści niezmiernie zajmujących. Wielu Czytelników „Kalendarza Przyjaciela Rodziny” z roku 1924 prosiło, by wydrukować w całości: przygody legionistów polskich. Ich życzeniu stania się zadość. Zaraz pierwsza powieść będzie: **Odnaka za wierną służbę**. — Andrzeja Struga, opisująca wyprawę pierwszą kadry legionistów polskich; potem druga: **Z ciężkich dni** Przemysła, księżka J. Panassa, dalej: Pao Twardowski, Męczeństwo świętej Wivi Perpetuy i różne inne. — NIE OCIAGAJ SIĘ! KORZYSTAJ ZE SPOSOBNOCI!

starożyte po cenach kosztu; Z tego widzimy, że rzymska koloniści i ich rodziny mają konferencja emigracyjna (15-31-go maja b. r.) nie spełnia bezpłatną opiekę lekarską; domki kolonistów mają być zbudowane wedle wymogów higieny; wszelkie kary pieniężne nakładane przez chlebodawców na kolonistów muszą być obrócone na korzyść emigrantów, wreszcie osobna komisja włosko-brazylijska czuwa nad wypełnieniem tych warunków.

Trzeba przyznać, że do zawarcia tych układów przyczynił się najwięcej sam obecny prezydent stanu São Paulo Carlos de Campos. Poprzednik jego, Washington Luiz nie miał tej dobrej woli a jako bezwzględny zwolennik natiwizmu żądał od emigrantów włoskich poddania się na łaskę i niełaskę, tłumacząc to sobie tem, że Włosi z powodu przeludnienia i tak z kraju wyjeżdżać muszą. Wiemy, że São Paulo w zakresie swej własnej emigracji ma zupełnie wolną rękę, ale dopiero Carlos de Campos wystąpił z całą uprzejmością w tej sprawie.

Wieczorem pytał Znowu kozaka: — Nie wiecie, co się stało z moim towarzyszem? Kozak spojrzal na niego ostro i zawołał: — Nie wolno mi z wami rozmawiać, więc się o nic nie pytajcie. W nocy nie zmroziły oka. Rychło rano wbiegł kozak. — Zabierajcie się! — Doład? — Do pułkownika. Janik ucieszył się z tego bo przypuszczał, że teraz wreszcie dowie się o losie Damiana.

Lecz gdy przybył do namiotu pułkownika, strażę zatrzymał ich. Właśnie nadjechał generał rzymski i rozmawiał z pułkownikiem. Gromada oficerów stała przed namiotem, rozmawiając gwaruno. Było to otoczenie generała. Janik spoglądał po nich i nagłe zdołał między oficerami w kozackim stroju znajomą twarz. — pletwiesz chwili, il nie mógł sobie przypomnieć, toby to mógł być. Nie był oficerem, tylko prostym kozakiem, lecz stał tuż przy oficerach, dwa konie [trzymając] za uźdy.

Janik wpatrywał się w twarz kozaka niepewny, czy to rzeczywiście znajomy. Wtem i kozak spojrzal w jego stronę i na twarzy jego odbiło się zdziwienie. Rozwarł oczy szeroko i zaczął mrugać na Janika, który się w tej chwili przekonał, że się nie myli; w kozaku poznał Hrycia, syna starego Nicypora z Polanek.

— Hryc! — pomyślał i ciekłe patrzal w jego stronę.

Ciąg dalszy nastąpi.

Hrabia Damian

POWIEŚĆ HISTORYCZNA Z XI WIEKU

136
— Jakiej? — Czysto osobiste, co do której zachowamy tajemnicę.
Pułkownik spojrzal na nich z podłebą.
— Chcemy wiedzieć o tej sprawie.
— Nie powiem.
— W takim razie was zatrzymamy, bo jesteście podejrzani, że z konfederatami trzymacie.
Czy znacie tego ofiara? — Tu wskazał na oficera kozackiego, który przed chwilą poznał w nich jeńców.
— Znam.
— Byliście więc wzięci przez nasze wojsko?
— Tak.
— I uciekliście?
— Nie, wyzwolono nas.
— Kto?
— Nie wiem.
— Nie wiecie? Doprawdy nie wiecie?
— Nie wiemy.
— Ha, ha, ha, to ja wam powiem: Konfederaci was uwolnili! Rozumiecie? Konfederaci pod Puławką! Co wy na to?
— Mogą tylko jeszcze raz powtórzyć, że nie wiem, komu zawdzięczam uwolnienie.
— Dzielna sprawa! Ale mniejsza o to, Skoro się przyznali, że was jako konfederatów do niewoli wzięto, przeto jesto dowodem, iż do konfederatów należeliście. A zatem zostaliście u was i do was powracacie.

zaprowadzimy was, gdzie być nie chcecie.
Zabrać ich do więzienia!
Damian usłyszawszy te słowa, zawołał:
— Panie pułkowniku, protestuję przeciwko temu gwałtowi, dokonanemu na szlachcicu! Jestem obywatel cesarstwa austriackiego i zwracam uwagę, że za niosę skargę na pana do pała cesarskiego!
— Możecie to uczynić, — odrzekł zimno pułkownik, — tymczasem zaś poddajcie do więzienia.
Kozacy obślapił obu jeńców i odprawiali do namiotu, gdzie ich pod silną osadzoną strażą.
Damian był w rozpacz. Ta zwiłoka może go pozbawić Anny. Jeżeli bowiem nieszczęśliwym zbiegiem okoliczności Anna w tym właśnie czasie ślubu zakonnie złoży, rżgnie głazda jego szczeniela na zawsze.
Na to pędził dniami i nocą z Żyrowy, ażeby niedaleko celu doznać gwałtu nie-lychane.
— Coż pocznijemy? — wołał Damian do Janika.
Przyjaciel wzdrgnął ramionami i nie dle odpowiedział, i tak siedzieli obaj w ponturej zadumie aż do południa.
— Wtem wszedł kozak i zapytał:
— Który z was graf Gaszyna?
— Damian powstał.
— Macie zaraz iść z nami do pana pułkownika.
— Nadzieję wstąpiła w serce hrabiego; szedł przedkum krokiem za kozakiem do namiotu pułkownika.
— Lecz urzawszy zszepione oblicze do wódzcy rzymskiego, zaczął się obawiać, że to, po co go wolało, nie będzie dlań dobrem swianem.

— Po co wy przyjechali do Polski? — Powiedziałem już, — odrzekł hrabia, — że mam sprawę osobistą w Żytomierzu.
— Do Żytomierza jedzie się inną drogą po co wy pod Lwów przyszli?
— Nie znając kraju, trzymaliśmy się głównego traktu.
— Hm, hm... A nie możecie mi powiedzieć, jaka to sprawa?
— Hrabia się chwilę zawahał, a potem rzekł:
— Powiem wam prawdę, panie pułkowniku, jeśli mi dacie słowo kawalerskie, iż tę sprawę delikatnie będziecie traktowali.
— Daję słowo.
— Jadę tamciad, ażeby się pannie Kuzłownie oświadczyć!
— Aj, aj...
— Daję słowo szlacheckie, że to prawda!
— A wtem pułkownik zaczął się śmiać rubeszenie i wołać:
— Sercowa sprawa! Ludnieście sobie to wymyślił, panie grafie...
— Nie wierzycie mi? — zawołał Damian a gniew zaczął go ogarniać. Ale pułkownik nie zważał na to, lecz śmiał się coraz bardziej.
— Do gołabki swojej jedzie? Ila, ha!
— Panie pułkowniku... — krzyknął hrabia.
— Do gołabki, — powtórzył pułkownik, — ha, ha, i mnie to mówicie, mnie staremu wojakowi...
— Panie...
— Wtem pułkownik przestał się śmiać, a stanawszy przed Damianem rzekł:
— Ja wam powiem, po co jedziecie: Wasz rząd was wysłał, abyście Lachom pomogli. Nie jesteście grafem Gaszyna?

oś, lecz oficerem wojska cesarskiego, który jako szpieg...
Lecz nie zdążył dokończyć, bo w tej chwili hrabia Damian, zapełony gniewem, rzucił się ku niemu i byłby go silnym uderzeniem z nóg zwałił, gdyby pułkownik nie był w bok ustoczył.
— Hej, kozak! — krzyknął.
Kilku kozaków wpadło do namiotu — Wzięj tego człowieka, skąd w kajdany i w osobnym więzieniu osadzcie! Chciał mnie zabić...
W ognieniu oka wykonano rozkaz i za chwilę odprowadzono Damiana okutego do namiotu, gdzie czterech kozaków z nabiłą bronią go strzegło...
Rozpaczył hrabiego była wielka, bo połączenie jego się pogorszyło. Niezawodnie stawił go przed sąd wojenny za usiłowaną napaść na pułkownika i kto wie, co się stanie?... Biedny Damian znajdował teraz swego uniesienia, lecz niedowierzanie i śmiech złości pułkownika rozdrażniły go do ostatnich granic. Dał słowo szlacheckie, że prawdę mówi, a ten człowiek w twarz mu rzucił obelgę, że kłamie i szpiegiem jest...
Tymczasem Janik z niecierpliwością czekał na powrót Damiana. Lecz godziną upływała go godzina, a hrabia nie wracał. Więc niepokój wielki ogarnął serce przyjaciela.
Gdy kozak wniósł mu kawał chleba i dzbanek wody, Janik zapytał:
— Powiedźcie mi, co się stało z moim towarzyszem?
— Zaprowadzili go do pułkownika! — odrzekł żołtuz.
— Ale tak dawno już temu?
— Nie wiem.
I wygłędli postanawiając Janika w niepewności rozpaczkowej. Co się mogło stać?

Dr. Allegretti Filho
LECZENIE OGÓLNE
 Specjalność: choroby kobiece i dziecięce
 Przyjmuje od 10-tej do 12-tej i od 4-tej do 5-tej.
 Konsultorium i rezydencja: ulica Comendador Araujo N 50. — Telefon N 650

wiąca polska delegacja emigracyjna zechce brać wzór z układów włoskich w São Paulo. Oby się to udało, a przedewszystkiem, oby tych warunków przestrzegano.

**Wiadomości.
Z POLSKI.**

UPADEK WPLYWÓW KOMUNISTYCZNYCH NA NIEMIECKIM ŚLĄSKU.

Katowice, 14-go sierpnia. — Według doniesień pism, ponoszą komuniści na niemieckim Śląsku dalsze porażki przy wyborach do Rad Załogowych. Po wyborach w Bytomskim i Gliwickim przyszła obecnie kolej na Zabrze, gdzie komuniści mieli największe wpływy, obecnie mandaty swoje tracą na rzecz związków polskich i socjalistów niemieckich. Jest to skutek niepowodzenia strajku, wywołanego przez komunistów z koncem kwietnia b. r. który trwał przez cały maj i absolutnie żadnej korzyści nie przyniósł robotnikom. Tak w hutach, jak i w kopalniach przedłużono dzień pracy i obniżono zarobki.

POLAK POSŁEM SOWIECKIM W MEKSYKU.

Moskwa. — Rokowania, prowadzone w Berlinie przez przedstawicieli Rosji Sowieckiej i Meksyku, zostały zakończone nawiązaniem normalnych stosunków dyplomatycznych. Posłem sowieckim w Meksyku został naznaczony Polak S. S. Pestkowski, który dłuższy czas mieszkał w Londynie.

POLSKA PO HANIEBNYM WYROKU KRAKOWSKIM NIE MOŻE SIĘ USPOKOIĆ.

Prokurator krakowski wygotował już wywód nieważności co do wyroku w procesie listopadowym i odesłał go do Sądu Okręgowego. Sąd w ciągu 8 dni doręczy go oskarżonemu, którym przysługuje prawo rekursu. Wywód nieważności jeszcze w bieżącym miesiącu wysłany będzie do Najwyższego Sądu w Warszawie.

ZŁOŻENIE GODNOŚCI OFICERSKIEJ.

Podporucznik piechoty w rezerwie, były ochotnik i invalida Stanisław Bohusz-Zonczyk, wysłał z Zakopanego do Belwederu list następujący:
 „Wobec krzywdzącego werdyktu w zbrodni listopadowej, godzącego w największe uczucia honoru żołnierza polskiego i obywatela, z prawdziwym bólem zmuszony jestem złożyć godność oficera polskiego, która nie może znieść bezkarnej zbrodni kainowej.”

O CZĘŚĆ WAM, SEDZIOWIE PRZYSIĘGLI!

„Dziennik Bydgoski” zamieszcza następujący wiersz na cześć wam, sędziowie krakowskim:

O cześć wam, sędziowie przyięgli cześć z poza więziennych krat, bo wyście werdykt wyjęli, nad którym zdumiał się świat.
 Morderców naszych z inierzy, z kwawych zwolnicście win, napróżno czekał grób święty, na możne słowo i czyn.
 Zawczśnie jednak ta banda w zwycięstwa swego omie rog, jest jeszcze jedna w kanda, gdzie wyrok ogłosi Bog!

STRAJK NA GÓRNYM ŚLĄSKU.

Katowice, 12-go sierpnia. — Z powodu obecnych rokowań w sprawie zażegnania strajku pisma polskie w Katowicach przypominają przedstawicielom Rządu, aby pamię-

tali, że obecnie walka ma nie tylko znaczenie gospodarcze, lecz i polityczne. Stwierdzono, że przy lokauce pracodawcy Niemcy zwalniali, przedewszystkiem Polaków a zatrzymują robotników Niemców. Jest to widoczny cel wobec zbliżających się wyborów do rad gminnych na Śląsku. Jest to chęć zmniejszenia głosów polskich albo spowodowania oddania tych głosów na listy komunistyczne, ażeby osłabić siły polskie przy wyborach. Zwłaszcza w miastach czynnik rządowy powinien z tym faktem się liczyć.

BOLSZEWICY PRZYGOTOWUJĄ UDERZENIE NA POLSKĘ WE WRZESNIU.

Sofia 15-go sierpnia. — Rząd bułgarski wykrył dokumenty w posiadaniu przywódców bolszewickich w Bułgarii, które stwierdzają, że bolszewicy planują masowy najazd na Polskę, niumniej Bułgarię. Najazd naznaczony na wrzesień. Równocześnie z najazdem na Polskę i inne kraje ma wybuchnąć rewolucja komunistyczno-bolszewicka w Warszawie, Siedlcach, Pińsku, Brześciu Litewskim i w całej Besarabji. Program najazdu i rewolucji opracowany został przez premiera Rykova, który podobno zwiedzał incognito państwa bałkańskie w czerwcu.

BANDY MIAŁY WZNIECIĆ POWSTANIE BIAŁORUSKIE NA KRESACH.

Warszawa. — Według „Echa Warszawskiego” śledztwo, które przeprowadziła władza administracyjna, wykazało, iż bandy miały zadanie wznieść powstanie wśród ludności białoruskiej, które doprowadziłoby do proklamowania i wcielenia tej części Polski do Białorusi sowieckiej.

WOJSKOWA WYTWÓRNIA PROCHU.

We wsi Zagożdżonice w powiecie kozienickim otwarto w tych dniach pierwszą wojskową wytwórnę prochu. Jest to pierwsza z fabryk strzelniwa, które mają być pobudowane w województwie Kieleckim, zdaleka od granic państwa. Na razie otwarto tylko fabrykę czarnego prochu i materiału wybuchowego zwanego „dynamon” mieszczącą się w 40 budynkach. Wyrób prochu bezdymnego będzie się odbywał w 68 budynkach, po większej części już wykończonych. Następnie będzie zaprowadzony wyrób bawełny strzelniczej i t. d. Wprowadzona już w ruch część wytwórni zatrudnia blisko 2 tysiące robotników, rzemieślników i innych pracowników. Do poruszania maszyn służy ruchadło o sile 350 koni, gdy jednak cała wytwórnia będzie puszczona w ruch, wtedy potrzebne będzie ruchadło o sile 9 tysięcy koni. Materiałów do budowy fabryki dostarcza pobliska własna cegielnia, oraz własny tartak. Wszystkie części wytwórni, wraz z kilkoma dziesięciu domami dla urzędników i robotników, są rozmieszczone w lesie na przetrzeni kilku wiorst kwadratów, otoczone drutami kolczastymi i połączone z sobą odnogą koleji i pomniejszonymi kolejkami. Poświęcenie prochu wni odbyło się bardzo uroczystość po mszy św. odprawionej przez księdza proboszcza z Jedlni, w obecności pracowników fabryki, inżynierów i przedstawicieli władzy.

UNIwersytet UKRAIŃSKI POWSTANIE W KRAKOWIE

Władze jak słycać, postanowiły już wybrać Kraków na siedzibę wyższej uczelni ruskiej i nawet zajęto na ten cel trzecie piętro Pocztowej Kasy Oszczędności. Co do ilości wydziałów uniwersytetu ruskiego, to nie można nie dotąd

o pewnego powiedzieć. Przypuszczalnie otwarte zostaną fakultety prawniczy, humanistyczny o łącznej ilości kilkunastu katedr. W przyszłości specjalna umowa ureguluje wzajemny stosunek Uniwersytetu Jagiellońskiego do ruskiego. Utworzenie Wszechnicy ruskiej w Krakowie spowoduje niewątpliwie zwinięcie uniwersytetu ruskiego w tradze.

Zaznaczyć należy, że nowa placówka naukowa Rusinów znajduje w Krakowie tylko chwilowe pomieszczenie. Gdy tylko stosunki polityczne we wschodniej Małopolsce przyjdą do zupełnej równowagi, uniwersytet ruski zostanie tam przeniesiony.

Uniwersytet ruski zostanie prawdopodobnie otwarty 1-go października bieżącego roku.

**Z Brazylii.
Kurytyba.**

NOWA LINIĘ TRAMWAJOWA otwarto w niedzielę 21-go września na przestrzeni Juvevá a kolonia Argelina. Nowa ta linia tramwajowa skróci do połowy drogę do i z Kurytyby naszym kolonistom z Kandydy i Bacachery. Na razie będzie jeździł jeden tramwaj co godzinę z Pracą Municipałą od 6 godziny 30 minutrano aż 11 godz 30 minut wieczorem. Cena biletu \$300

ZLANIE SIĘ PARANY I SANTA CATHARINY w jeden nowy stan, ma być omawiane w czasie zjazdu grudniowego prezydentów stanowych w Rio de Janeiro. Niektóre gazety stolicy już się szeroko o tem rozpisują i podają nawet, że nowy stan będzie się nazywał Iguassu. Senator Lauro Müller najwięcej ostaje za zlaniem, choć nie brak i wielu przeciwników.

Rio de Janeiro.

WALKA O REWIZJĘ KONSTYTUCJI. Korespondent gazety „A Platea” w Rio de Janeiro rozpisując się o zamierzonej przez prezydenta Bernardesa rewizji konstytucji brazylijskiej, powiada, że zapaleńcy nie ustają w pracy nad tem przedsięwzięciem i obecnie w sprawie naprawy konstytucji, dla osiągnięcia swego celu podają następujące projekty, które my możemy nazwać osobliwymi: 1) przywrócenie do powrotu religji katolickiej godności religij panującej, 2) przywrócenie kary śmierci, 3) nie wydalanie z kraju za przestępstwa polityczne, 4) poprawa obecnego sposobu nadawania godności wojskowych, 5) ograniczenie wolności handlowej 6) zakaz względnie ograniczenie emigracji ze względu na zachowanie czystej rasy. Dziennik kurytybski „O Dia” dodaje, że aż pół tuzina jest tych głupstw, które bliżej objaśnił korespondent gazety „A Platea”.

Przyp. Red. Dziwić się do prawdy potrzeba naiwności i nieznajomości wielu rzeczy u dziennikarzy brazylijskich. Państwo ma prawo ogłosić religję większości swych mieszkańców za religję panującą, to jest, że jej niewolno wprost bezkarnie uragać, ani ją wyśmiewać lub napastować, jak się to w Brazylii dzieje ze strony różnych sekularnych amerykańskich przywrócenie kary śmierci. Brazylii jest wprost konieczne, choćby na pewien czas, jeżeli mają ustać nieustanne morderstwa i akty zemsty, o których codziennie czytamy w gazetach; prawie każdy mężczyzna w Brazylii nawet w nieście jest uzbrojony, nie mówiąc już nic o kacybklach, z których każdy jest przy nożu (fak) i rewolwerze; zresztą liberalna Francja też po przykrem doświadczeniu wróciła do kary śmierci. Pomijając inne punkta zaznaczone jeszcze musimy, że w zakresie emigracji również ma Brazylija prawo

ograniczyć ją odnośnie do rasy żółtej (Japończyków i Chińczyków) i czarnej (murzynów); każdy mieszkaniec Brazylii wie dobrze, ile chorób wnieśli niegdyś do Ameryki niewolnicy murzyńscy, na które dzisiaj cierpi znaczny procent ludności Brazylii. Jeżeli szowinizm północno-amerykański wyklucza od imigracji narody romańskie i katolickie jako niepożądane, to dziwić się niemożna, że w romańskiej i katolickiej Brazylii odzywają się głosy wprost przeciwnie, którym my przyznajemy najzupełniejszą słuszność.

EMIGRANCJA JAPONCZYKÓW do Brazylii wzrasta wobec zupełnego zamknięcia dla nich Stanów Zjednoczonych. Parlament japoński uchwalił na wychodźstwo do Japonii aż 6 milionów Yenów (1 yen — 5 milrejsom). W ostatnich miesiącach 1924 roku aż do marca 1925 roku wyjedzie do Brazylii 3 tysiące emigrantów. Pierwszych japończyków przywiezie 10-go października okręt „Mexico”, a drugiego dnia 29-go października okręt „Awa Maru”. Rząd brazylijski oświadczył już, że chętnie przyjmie uchodźców japońskich.

TAK ZWANY „OKRES POPRAWCZY” wprowadzono dnia 6-go września do prawodawstwa brazylijskiego. Z niego mogą jednak korzystać przestępcy, skazani tylko na 1 rok więzienia po raz pierwszy i to za przestępstwa lżejsze. Praktykę tak zwanego „okresu poprawczego” wprowadziły najpierw sądy w Rio de Janeiro za mniejsze przestępstwa, jak za grę w „Bicho” lub lżejsze pobicie i praktyka ta dała dobre wyniki. Zstępca został skazany; zastawiono go jednak jako jeszcze nigdy niekaranego na wolności; z zagrożeniem, że gdyby się dopuścił drugiego występku, to i kara za pierwsze przestępstwo odzyska i musi ją natychmiast odsiedzieć we więzieniu. Praktyka sądowa wykazuje bowiem, że raz ukarani więzieniem wnet znowu popadali w dawne występki; zostawieni na wolności z zagrożeniem kar, rzadko kiedy popełniali przestępstwo. Obecnie, rozszerzono prawo „okresu poprawczego” na całą Brazylię. Oby tylko nie stało się ono wykrętym kruczkim prawnym.

São Paulo.

GENERAL ANTONIO NEREL, kierownik wojskowej misji francuskiej dla kształcenia policji brazylijskiej w São Paulo, opuścił już to miasto 20-go września i wrócił do Francji. Rząd tego stanu rozwiązał zupełnie kontrakt z wojskową misją francuską.

DEPESZA URZĘDOWA z 19-go września z miejscowości Campo Grande w Matto Grosso podaje, że rewolucjonisci zostali pod Porto Japonez zupełnie pobici i rozpoczęli odwrót z Matto Grosso ku Paragwajowi i Paranie. Wojska rządowe po obu stronach rzeki Parany postępują z nimi, spotykająo po drodze zabitych i rannych, których na pastwę losu pozostawili generał powstańców Izidoro Lopez. Prawdopodobnie wieści głoszą, że rewolucjonisci opuścili i stanowiska nad rzeką Samambaia i na dwóch motorowych wielkich łodziach zbiehali w dół rzeki Parany. Z rozkazu generała pomocu wyruszyły siły wojskowe z Tres Lagoas do Ponta Porã, aby tam zamknąć rewolucjonistom drogę do Paragwaju.

Lotnicy pomagają znacznie w wysłedzeniu stanowisk rewolucjonistów i na podstawie obserwacji torują drogę oddziałowi generała Malana. Rewolucjonisci umocnili swoje stanowiska na wyspach Chavantes, a generał Malan wzdłuż rzeki Rio Pardo zajął na południe Matto Grosso

Santa Catharina.

Prezydent stanu Dr. Hercilio Luz wsiadł na okręt niemiecki „Polonio” w Lizbonie i wraca do Florianopolis, gdzie czynią przygotowania na jego przyjęcie. Z początkiem października stanie gubernatorem w Santa Catharinie, znacznie poratowany na zdrowiu.

P. BENJAMIN FERREIRA LEITE, płatniczy „Equitativa” wielkiej kompanji od ubezpieczenia na życie w Kurytybie wypłacił pani Theodolinda Alves Teixeira wdowie po tragicznie zamordowanym kupcu w Kurytybie, sumę 20 kontów jako kwotę odpowiadającą ubezpieczeniu ś. p. zabitego Teixeira, który wpłacił zaledwie jedną ratę na ubezpieczenie swego życia.

**Ze swiata.
Włochy.**

Wpływowi faszyci zamordowali posła socjalistycznego Matteotti’ego, zato socjaliści ze zemsty zamordowali faszystę posła Casalini’ego. Nastrój obydwóch partji jest bardzo groźny. Mussolini wódz faszystów a obecny prezydent ministrów we Włoszech, oświadczył wobec tych wypadków pewnemu posłowi: „Postanowiłem słumić rozruchy i prowokacje i w tem powinne mieć partje przeciwnie popierać. Ład i porządek w państwie musi być za wszelką cenę utrzymany. Nie myślę i nie chcę być dożywotnym prezydentem ministrów, lecz obecne moje ewentualne ustąpienie nie może być w związku z zamordowaniem Matteotti’ego, bo sumienie mam czyste.”

Rosja.

ROSYJSKI PISARZ O UGOŁDZIE ANGLO-BOLSZEWICKIEJ.

Z okazji ugody rosyjsko-angielskiej przytaczamy słowa Aroybaszewa, który w wywiadzie dziennikarzami polskimi w Warszawie, tak o swej ojczyźnie Rosji mówił:
 „Rozumiem, że wszystko na świecie ma swój kres i że tylko podłość ludzka jest bezgraniczna. A jednak, z uczuciem przerażenia i wstrętu patrzę na tego, kto widział pohaniecie tego, co czoł, widział całą tę krew, błoto i ohydę w której bolszewicy zatopili całą ziemię rosyjską, i kto dziś nawołuje do pogodzenia się ofiary z katem.”

Anglja powinna pilniej śledzić skutki traktatów i umów, jakie bolszewicy zawierali ze swoimi sąsiadami, szczególnie pouczającą była lekcja udzielenia Polsce w Rydze, a i traktaty handlowe, jak je omawiano na międzynarodowych konferencjach i przedstawione przez fachowców, nierokują świetnego rozwiązania. Dużo wody upłynęło, nim ponownie zwolany zostanie parlament angielski, który ma traktat z bolszewikami zatwierdzić.

BOLSZEWICY PLANUJĄ ZJEDNOCZENIE SŁOWIAN.

Wiedeń. — Obecne rozruchy bałkańskie jakiesię rozpoczęły w ostatnich tygodniach mają charakter polityczny, zakreślony jeszcze przez dawnych carskich dyplomatów.

Obecna Rosja sowiecka, zupełnie, jak dawna carska, marzy wciąż o zjednoczeniu wszystkich państw słowiańskich pod jedno berło komunizmu, by w przyszłości mógł się przeciwstawić potęgze zachodu.

W tym celu podżega ona jedne państewka przeciw drugim, by je przez to osłabiła potem wyzyskała do swych planów. Obecnie przywódcy komunistyczni postępują zupełnie w myśl planu zakreślonego przez cara Mikotaję.

SZURASKO!

Towarzystwo Tadeusza Kościuszki — Łączność
Zgoda, urzęduje w niedzielę dnia 5-go października
b. r. WYCIECZKĘ do PARKU PROVIDENCIA,
gdzie odbędzie się fantowa loteria i tańce. Na tę wy-
cieczkę zapraszamy wszystkich Rodaków.
Początek o godzinie 2-jej po południu. — Wstęp
do Parku bezpłatny.
W razie niepogody wycieczka zostanie odłożona.

Komisja

Dr. Garcia de Oliveira
Operator-akuszer
masażem elektrycznym, reuma-
tyzm, neuralgia, paraliż, Bada nos, uszy
i gardła.
Przy ulicy Avenida Luiz Xavier nad
kioskiem AVENIDA — Telefon 755.

WŁOCHA BEZROBOCIA W RO- SJI SOWIECKIEJ.

Moskwa, 14-go sierpnia. —
Według urzędowych danych
liczba bezrobotnych w Rosji
nieustannie wzrasta. Pierwsze
stycznia b. r. liczba bezro-
botnych zarejestrowanych na
biurowości wynosiła 992,000,
w kwietniu 1,095,000, 1-go maja
1,189,000. Wśród bezrobotnych
44 proc. stanowią robotnicy
koczowniczy, 32,7 inteligentja i 3,1
robotnicy niewykwalifikowani.
W stopniu natężenia bezrobo-
cia świadczy dane statysty-
czne, dotyczące 40 większych
miast, gdzie bezrobocie trwa
przeciętnie 5,3 miesiące. Na stu
bezrobotnych wypadła przecię-
tnie 12,1 zaofiarowanych po-
nad. Przyczyną bezrobocia jest
redukcja urzędów koncentra-
cyjnych przemysłu, a także znaczny
przyływ ludności wiejskiej do
miast. Z pomocy urzędu ko-
rynta tylko 2,4 proc. ogólnej
liczby bezrobotnych.

St. Zjednoczone

NADY CHRZEŚCIJAŃSTWA W AMERYCE PRZED KO- LUMBEM.

Frankfurt. — Frankfur-
cie archeolog i historyk, Kauf-
mann, znany w świecie nau-
kowym ze swych studiów i
wykopalisk, ogłosił obecnie dru-
kiem w Monachium dzieło
pod tytułem «Ameryka und
Christentum», w którym do-
wodzi ni mniej ni więcej, że
chrześcijaństwo istniało w
Ameryce już na tysiąc lat przed
przyjściem tej części świata
przez Kolumba. Dr. Kaufmann
najduje liczne ślady chrześ-
cijaństwa z tej epoki tak w Ame-
ryce Południowej, jak i Środko-
wej, a zastanawiając się nad
podobieństwami i stosunkami handlo-
wymi w pierwszych wiekach
chrześcijaństwa, dowodzi, że
pełnie była możliwa w owych
czasach komunikacja pomiędzy
miastem starym a nowym. Ja-
nym jest, że gdyby dowodze-
nia Dr. Kaufmanna, zwłaszcza
dotyczące Ameryki, były
dotychczas w pełni prawdziwe,
to w takim razie musiałby nastąpić
przezwrot w badaniu dzie-
jów Ameryki. Poza tem jednak
dowodzący, zebrane przez ucze-
nia bez wątpienia wogóle bada-
nia dziejów ludzkości.

WYBRANI «BIA- ŁEGO» SWYM WODZEM.

Kilbourn, Wisconsin
Miejscowy szczerz
czernych Indian, Winnebago,
zadziwił tu w ostatnich dniach
swoją odwagą już od kilku lat ce-
lony przyjmowania obcego
człowieka do swego łona.
Ono pewien obywatel z tej
okolicy, właściciel kilku stat-
ków, został przyjęty przez In-
dian za ich wodza i przy wiel-
kich ceremonjach ochrzcił go
nazwiskiem «woda ptaków
niebieskich». Ceremonji dokonał
wobec członków tego szcze-
rca, który liczy przeszło 101 lat,
on był prawnikiem jedne-
dziesiątymi wodzów dawne-
go plemienia Winnebago.

SAMOSĄD NAD SZOFERAMI W WAR- SZAWIE.

W ubiegłym miesiącu ulica Zakro-
czyńska była widnią tragicznego wy-
padku, zderzenia się dwóch samocho-
dów ciężarowych, które pociągnęło za
sobą śmierć kiluletniego dziecka oraz
silne poranienie matki.

Z powodu naprawy mostu Kier-
bedziu samochody ciężarowe, przejeżdża-
jące do Warszawy, przejeżdżają przez
okrężną drogą przez wąską ulicę Za-
kroczyńską. Wczoraj około godziny 5 ej
po południu wjechał w ulicę Zakroczyń-
ską samochód ciężarowy jednej ze spół-
tek japońskich, należący do firmy Jap-
an, prowadzony przez szofera Ja-
nosaka. Samochód usiłował ominąć dru-
gi samochód ciężarowy, jadący również
ku miastu prowadzony przez szofera
Gondysa. W chwili wymijania automo-
bil Gondysa uderzył tak silnie w samo-
chód wymijający go, iż ten wpadł na
chodnik, którym przechodziła kobieta,
niosąc jedno dziecko na ręku i prowa-
dząc drugie 5-letnie dziecko za rękę.
W jednym momencie prowadzone za
rękę dziecko dostało się pod przednie
kóło samochodu, które zmiażdżyło mu
głowkę. Również pod autem znalazła się
siostrzyczka z drugim dzieckiem. Po zatrzy-
maniu auta szofer wyskoczył z niego i
spieszył z pomocą ofiarom wypadku.

Na miejscu wypadku zgromadził się
w tej chwili tłum ludzi. Przy pomocy
szpera wyciągnięto z pod wozu kobietę,
całą okrwawioną która konwulsyjnie w
rękach tuliła dziecko. Na widok zmiażd-
żonych zwłok jednego dziecka i po-
ranionej ciężko kobiety tłum rzucił się
na szofera i począł go bić łaskami i
obrzucac kamieniami. Poturbowaniu u-
legł i drugi szofer, który przybiegł ko-
leżem z pomocą, dopiero nadbiegły po-
sterunek policyjny zdołał uspokoić tłum.
Wstrząs jednak ponownie zaburzenie
tłumu wzbudziło, raciono się do samo-
chodu, odkręcono zbiornik z benzyną i
podpalono. Rozległ się silny huk i w
jednym momencie auto stanęło w pło-
miach, których wysokość sięgała dru-
giego piętra. Kłęby czarnego dymu wy-
pełniły ulicę. Niebezpieczeństwo prze-
życia się pożaru w ciasnej uliczce
na domy z każdą chwilą wzrastało. W
kwadrans po wybuchu przybyła duple-
ro zaalarmowana straż pożarna i zloka-
lizowała pożar. Po stłumieniu pożaru
okazało się, że cała przednia część sa-
mochodu spaliła się. Silnie poturbowa-
nych szoferów odprowadzono do ko-
misariatu policyjnego. Ofiarą wypadku
stała była żona szewca Felkwa, zajęta
się pogotowie.

NOWA RÓZDZKA CZARODZIEJSKA

Berlin. Według doniesienia «Vossis-
che Zeitung», były kierownik obserwa-
torium w Bochum, prof. Lamtejskiej szko-
ły górniczej Mindrop, wyolbrzył aparat
zapomocą którego można stwierdzić o-
becność w ziemi węgla, soli i naft-
y. Dotychczasowe próby z tym apar-
tem miały dać pomyślne wyniki.

PSIA ZEMSTA.

W jednej z większych posiadłości fran-
cuskiej utopiono święto narodzone po-
tomstwo sukki legawej. Zrozpaczona
matka wdarła się do obory owczej, za-
dusiła owcę, mającą mleć jagnię, liczą-
ce osm dni życia, zaczęła je karmić i
strzec aż do śmierci. Jagnię, ze swej stro-
ny nie opuszcza ani na krok swej dzi-
wej karmicielki.

PLATYNA NA WYCZERPANIU.

Elektryczna i chemiczna technika pre-
cypyjna koniecznie potrzebuje tego ko-
szownego metalu. Strata każdego mil-
iarów jest szkoda niepowetowana.
Platynę wydobywano do niedawna tylko
na Uralsu, jednak z powodu stosunków
panujących w Rosji produkcja znacznie
spadła. W roku 1922 nie wydobyto
nawet 6-tej części ilości wydobytej w
r. 1911. Niedawno dopiero odkryto pla-
tynę w południowo-amerykańskim stanie
Kolumbia.

Jednakową platyną okazała się w tak
znikomej ilości, że nawet nie pokry-
wa kosztów eksploatacji. W obliczu
tych faktów sfery zainteresowane
liczą się z tem, że wkrótce nadejdzie
chwila, kiedy wyczerpią się wszystkie
dotychczasowe zapasy platyny, co będzie
równoznaczne z klęską.

ODPOWIEDZI REDAKCJI.

P. Leon Rutcki, Bury. — 15\$000 o-
debrał smy, adres zmieniony. Dziękujemy.
P. Leon Baaach. — »Lud« od 1-go
października wysyłamy, 10\$ otrzyma-
liśmy.
P. Jan Wasiluk. — 10\$ odebrał smy
i wypłał na rok 1925. »Lud« wysy-
lamy.
Książka L. Krause. — »Lud« wysyła
się p. Szalrańskiemu.
P. Franciszek Dempniak. — Nowym
prenumeratorem wysyłamy od 16-go
września. P. Lencierskiemu adres zmie-
niono, 500,000 marek polskich na dzień
główny będzie ogłoszone.
Książka Wasiliewski. — 5\$ otrzymali-
smy, katechizm i książka wysłana.
P. Józef Sierkowski. — 10\$ na rok
1925 odebrał smy, »Lud« wysyłamy
zaraz.
P. Marcin Basal. — Odebrał smy 21\$
i rozdzielił stosownie do życzenia.

SKŁADKI

Na chleb głodnym dzieciom w
Polsce: Franciszek Dempniak z Rio
Negro 500 tysięcy marek polskich.
Na «Oświatę» obligacje polskiej
pocztynki państwowej zostały: Wawer-
tycz Sobulski z Kurytyby jedyną obli-

gacją Stanisław Skrzyszowski jedną obli-
gacją i Helena Nadolna z Kandydy jed-
ną obligacją.

Wzywa się ks. Jana Rzymekę i
Hieronima Filipaka z Barro Preto, by
składki swe na szkołę ludową w Kra-
silonem na Wolnym wedle odezwy p.
Eigensa, przeznaczyli na inny cel. Pier-
wszy złożył 10\$, a drugi 6\$500; tak
małej kwoty nie opłaci się wysłać na
miejscie i cel przeznaczony.

OD ZWIĄZKU OŚWIATA.

Podajemy do wiadomości członkom
naszej organizacji, że dnia 6-go b. m.
przebiegł się do wieczności s. p. Daniel
Kalicki z Agua Branca, która od roku
1922 należała do czynnych członków bez-
pośrednich Katolickiego Związku Oświa-
ta. Modlitwom Szanownych Członków
polecamy duszę s. p. Daniela Kalickie-
go oraz prosimy Zarząd Szkoły należą-
cych do Związku «Oświata», aby dzie-
ci szkolne pomodliły się za spokój jego
duszy.

Sekretarjat.

Ostatnie wiadomości

WARSZAWA, 17-go WRZE-
ŚNIA. Komisja wykonawcza
międzynarodowego związku stu-
dentów uniwersyteckich odbyła
wczoraj swoje posiedzenie w
uniwersytecie warszawskim. Wi-
ceprezydent rektor uniwersytetu
warszawskiego i delegat fran-
cuski Gerald wygłosili przemo-
wy i podnosili w nich obecne za-
sługi Polski: Uczestnicy kongre-
su zwiedzili później Katowice
na Górnym Śląsku, gdzie złożyli
wieńiec na pomniku wodza pow-
stańców górnośląskich.

WARSZAWA, 17-go WRZE-
ŚNIA. Dochody z podatków mo-
nopolowych w pierwszych 8
miesiącach bieżącego roku, prze-
wyższyły czterokrotnie dochody
zeszłoroczne w tym samym prze-
ciągu czasu

GENEWA, 20-go WRZEŚNIA.
Delegat brazylijski przy Lidze
Narodów Dr. Mello Franco przed-
stał radzie Ligi sprawozdanie
przez siebie wypracowane o na-

rodowości (obywatelstwie) pol-
skiej. Po wysłuchaniu tego spra-
wozdania szeroko i szczegóło-
wo opracowanego stwierdzono,
że w tej sprawie zgadzają się
i Niemcy i Polska; zatwierdzo-
no więc odnośnie rezolucje a
przedstawiciele obu krajów po-
dziękowali serdecznie przedsta-
wicielowi Brazylii za dokonane
dzieło.

RIO 20-go WRZEŚNIA. We-
dle telegramów z Berlina, wiel-
ki książę rosyjski Cyryl wydat
w Londynie uroczystą odezwę
do narodu rosyjskiego, w której
oświadcza, że on jedynie jest
carem całej Rosji.

BERLIN 20-go WRZEŚNIA.
Berliner Mittags Zeitung do-
nosi, że z powodu oporu partji
i stronnictw narodowych ze skraj-
nej prawicy, rząd niemiecki w
miesiącu październiku najpraw-
dopodobniej rozwiąże parlament
i rozpisze nowe wybory.

Ś. P.

W sobotę dnia 6-go b. m. odpro-
wadzone wśród licznych udziału wiernych
ciało s. p. Daniela Kalickiego na miej-
sce wiecznego spoczynku. S. p. Daniel
był dobrym katolikiem, szczerym Pola-
kiem, cenionym powszechnie dla swej
czystości, prawości i usłużności a koch-
anym przez rodzinę, dla której był
ojcem kochającym i zapobiegliwym.
Był także prenumeratorem «Ludu» i
«Przyjaciela rodziny». Wszyscy czują
żał z powodu straty jaką poniosła tu-
tejsza kolonia przez śmierć tego wzoro-
wego człowieka. Cześć jego pamięci.

Korespondent.

DOBRYCH MURARZY.

Potrzeba natychmiast, do Ponta Gros-
sy, Placa 12000 dzienne.
Zgłosić się do Romana Skorp-
skiego w Ponta Grossa. Av. Col. Bo-
ifacio Viella Nr. 29.

CENY TARGOWE DETALICZNE

w Kurytybie dnia 24 września 1924 roku.

NAZWA PRODUKTU	CENA ZA	MILREISY
Zyto	worek 60 kg.	28\$000
Pszenica	» 60 kg.	32\$000
Owies	» 30 kg.	18\$000
Jęczmień	» 60 kg.	18\$000
Ryż biały 1 sz	» 60 kg.	90\$000
» 2-g	» 60 kg.	75\$000
» 3-ci	» 60 kg.	72\$000
Ryż czerwony	» 60 kg.	68\$000
Kukurudzian	» 60 kg.	20\$000
Kasza talarczana	» 60 kg.	40\$000
Flon	» 60 kg.	40\$000
Fasola	» 60 kg.	48\$000
Groch nowy	» 60 kg.	50\$000
Ziemiański angielski nowy	» 50 kg.	20\$000
Cebula	» 15 kg.	20\$000
Mąka pszenna «sublima»	» 44 kg.	47\$000
» » »	» 44 kg.	50\$000
» mądnikowa suruby	» 40 kg.	35\$000
» mądnikowa zwykła	» 10 kg.	25\$000
» żytnia	» 35 kg.	12\$000
Otręby	» 40 kg.	12\$000
Cukier mascavinbo R. G.	1 kg.	1\$500
» biały rafinowany	1 kg.	2\$000
» biały mielony	1 kg.	1\$700
Sól	1 kg.	\$500
Masło	1 kg.	6\$000
Jaja	1 tuz.	1\$500
Kurna	1 szt.	1\$500-35
Smalec	1 kg.	1\$000
Mięso wołowe	1 kg.	3\$500
» wieprzowe	1 kg.	2\$200
Chleb	1 kg.	1\$000
Kawa	1 kg.	4\$500
Herva matte	1 kg.	\$800
Miód	1 kg.	1\$200
Wino national	80 litrow	110\$000
Kaszas	80 »	216\$000
Nafta	skrzyńka	42\$000

DLA POLAKOW!
KURSPINIĘDZY!
Frank i amerykański
580 rs., lit. 440 rs., dolar amerykański
10\$000, niemiecki portugalski 501 rs., per-
agony papierowy 38384, złoty 74718,
złoty urug. 78861, peso hiszpańskie 18345
Złoty polski równy frankowi szwaj-
carskiemu, Frank szwajcarski 14890.

Najlepsza Kawa «IGUASSU»
Adres: IRMAOS KOWALCZUK - SAO JOSE DOS PINHAES
PARANA

WSZYSCY NIECH IDĄ DO SKLEPU BRAZILEIRA!

Do sklepu, gdzie jest WIELKI WYBÓR GALANTERJI I MA-
TERJAŁÓW modnych.

Praca Municipal N. 60 — Curityba.

Wielka Likwidacja

która będzie trwała 60 DNI TYLKO aby swoje zapasy na lato
odnowić. — KORZYSTAJCIE Z OKAZJI! — PRZYJDZIE
PRZEKONAJCIE SIĘ!
Nie omylcie się przy poszukiwaniu tego sklepu, jest on przy
Praca Municipal N. 60 — Curityba.

CASA DE NOVIDADES
Pisma lustrowane, jurnale, zabawki, książki do nabożeństwa, święte obrazy i statuetki, najrozmaitsze przedmioty na prezenty. Papiery wszelkich gatunków. Przy ulicy 15 de Novembro N 66.

Livraria Mundial
Pierwszorzędny zakład drukarski, litograficzny, linarnia i fabrykacja ksiąg handlowych. W wybór książek i przyrządów szkolnych. Dla kupców ze znacznym opuszczeniem — Ulica 15 de Novembro N 62.

LEKARZE.
Dr. Carlos Moreira
Klinika medyczno-chirurgiczna. Specjalność: choroby oczu, uszu, nosa i gardła. KONSULTORIUM: Ulica Marechal Floriano N. 19. — Rezydencja: Ulica Visconde de Nacar N 85. — Tel-fon 388.

Dr. Carlos Iekler
Operator i akuszer. Specjalność: choroby kobiece i pęcherza. Przyjmuje od 8-9 i od 2-4 godziny wieczorem przy ulicy Conselheiro Barradas N. 111 03

Dr. Espindola
Rezydencja i konsultorium: Ulica Marechal Deodoro N 46. Przyjmuje od 12 do 15 godziny po południu. — Telefon 151 03C

Dr. Francisco Franko
Przyjmuje od 3-iej do 5-tej po południu. Konsultorium: Ulica Barão do Serro Azul N 81. — Rezydencja: Ulica Comendador Araujo N 74. 01

Dr. Guleros
Specjalność: Syfisy i choroby pęcherza, przyjmuje od 1-iej do 4-tej po południu przy ulicy Garibaldi N 100. 057

Dr. Isaacson
Operator-Akuszer. Specjalność: choroby kobiece i pęcherza. Konsultorium: Apteka Internacional przy ulicy 1 de Março N 6. — Telefon N. 82. — Rezydencja: Ulica Rio Branco N. 98. — Telefon N. 661. 08

Dr. Mendes de Araujo
Specjalność: syfisy i choroby pęcherza. — Przyjmuje od 3-ciej do 5-tej po południu. Konsultorium: Apteka Avenida Xavier. 08

Dr. Virmond Lima
Akuszeria i operacje. Konsultorium: Ulica 1 de Março N 17. Przyjmuje od 2-iej i pół do 4-tej i pół godziny po południu. Rezydencja: Ulica Dr. Muricy N 129 — Telefon N 123. 031

Dentysty:

HUMBERTO PIMENTEL
Ulica Ebano Pereira N. 11. 011

JACEK DROMLEWICZ
Zęby sztuczne z podniebieniem i bez podniebienia w złocie i kauczuku. Plombowanie, wyjmowanie zębów bez bólu. Robota pierwszorzędna. CENY PRZY STĘPNE.
Curityba — Rua Riachuelo N. 8

JOAO B. MARTINS
ULICA MARECHAL FLORIANO N. 102
Przyjmuje o każdej godzinie. 01b

JULIO MOREIRA
Plac Carlos Gomes N. 27. 079

Pharmacia Aurora (apteka polska)
J. Ma z u r a przy ulicy Aquidaban N 6. 029

ADWOKACI
Dr. Azevedo Macedo i Dr. Macedo Filho.
Biuro: Plac Tiradentes N. 17. 025

Dr. Angelo Guarinello
Prowadzi wszelkie sprawy cywilne, handlowe, kryminalne oraz sirot, w każdej miejscowości stanu Parana i Santa Catarina. Koszta z góry płatne. 07r
Biuro: Av. Vicente Machado N. 20.

Dr. Benjamin Lins
Biuro: Conselheiro Barradas N. 181 063

David Silveira da Hora
Drugie biuro rezydencja Sirot i inwentarzy. Przy ulicy Marechal Floriano Perxoto N 2-a. 042

Dr. Gastão Faria
Biuro: Plac Osório N 49. — Telefon 628 042

Dr. Hugo Antonio de Barros
Biuro: Ulica Buenos Ayres N 15 — Telefon N 666. 08r

Dr. Ulysses Vieira
Biuro: Ulica Rio Branco N 80 — Telefon 376. 020

PIENIADZE.
Wypożyczają się na mały procent pod hipotekę lub pod gwarancję bonusów i polis. Kupuje się i sprzedaje domy, ziemię i majątki. Informacje w rządowym correctora Godofredo Lima przy ulicy Marechal Deodoro N 38. 02b

Dr. MIROSLAW SZELIGOWSKI
Były asystent klinik europejskich.
Lekarz i operator.
Kurytyba - Rua S. Francisco N 25
Leczy podług najnowszyc sposobów. — Wykonuje wszelkie operacje chirurgiczne. Chorzych zamieszcowych przyjmuje na leczenie i pobyt w klinice. Dokonuje badań i leczy promieniami Röntgena. Posiada własne laboratorium do badań chemicznych i mikroskopowych oraz do badań krwi na choroby ukryte. ZAMIESZCOWYMI UDZIELA INFORMACJI LISTOWNIE.

ZIEMIA NA SPRZEDAŻ
Mam na sprzedaż dwanaście tysięcy akrow ziemi leżącej do sadzenia. Ziemia ta leży w miejscowości Boa Ventura. a jest tak dobra, że drugiej takiej w całej Paranie nie znajdziecie. Niema na niej żadnej hipoteki; nawet sądownie ziemia ta jest całkowicie legalizowana do sprzedaży. Cena za jeden akier wynosi 75000 (siedemdziesiąt pięć tysięcy) Paszyna jest oddzielona od ziemi do sadzenia.
Quadro Urbano (Boa Ventura)
ma 4 imetrów 50 akrow, gdzie się buduje katedrę szkolną i t. d. Miejscowość ta jest oddalona od miasta Prudentópolis o 14 mil.
Stwierdzenie tego, co w niniejszym ogłoszeniu jest wymienione, to jest jasne i prawdziwe, jej sądowe zabezpieczenie, urodzajność, klimat, wodę, drogi, wszystko to można oglądać u mnie bezpłatnie w urzędowych dokumentach, sporządzonych w językach: brazyjskim, ukraińskim, niemieckim i polskim.
Zgłaszajcie się do:
João Mariano Starigradzki — Prudentópolis — Parana.

CASA SCHMIDT
Wyroby japońskie, zegarki, sztafa, amunicja, farby i oleje; wszelkie materiały dla instalacji elektrycznej, lampy ect.
Plac Tiradentes N 3. 048

CASA BICHELS
Rua 15 de Novembro Nr. 70.
Curityba
Skład zabawek we wielkim wyborze. Kapelusze dla Panien i dla dzieci, różne materiały na ubrania, ubrania gotowe, kołdry, guziki, skarpetki, koronki do sukienek, wstążki i inne rzeczy, które tylko w tym sklepie można nabyć.

DOBRE I TANIE PIECZYWO W PIEKARNI Padaria Reforma
Piła i uprzejma obsługa! — Zakup sprzedawca wszelkich artykułów spożywczych pierwszej potrzeby. Wymieni się owar na produkty krajowe.
Ignacy Habith.
CURITYBA, DR. CANDIDO DE ABREU N. 64.

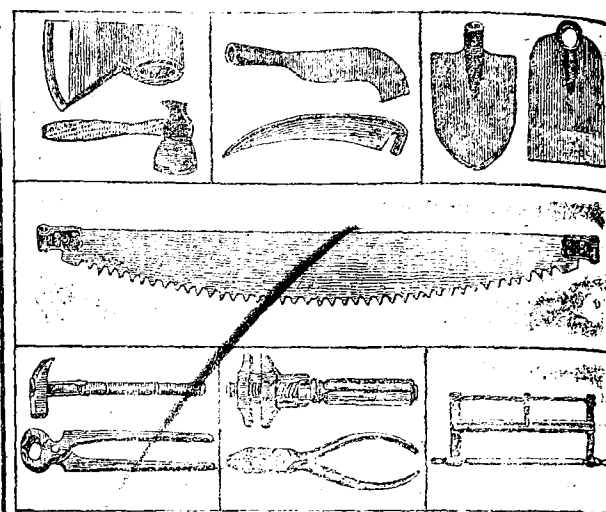
UWAGA!!!
Książki do nabożeństwa i historyczne, obrazy religijne, krzyże, krzyżki, medale i oraz licznikze katechetyczne do nabożeństwa w wielkim wyborze!
Drukarnia i litograficzna i fabryka pieczętek gumowych
Cezar Schulz
Ul. Barão do Serro Azul 12. 12
Kurytyba — Parana

Ziemia w Iraty.
Sprzedaje się ziemię pierwszej jakości, w ilości 205 akrow w jednej polowie do uprawy, a w drugiej herwal, imbuja i pinjory. Teren ma z trzech stron kamienistony i wodopady, drogę kolejową od Iraty aż na miejsce długości 38 kilometrów, niedaleko od toru kolejowego od Iraty — Guarapuava. Zgłoszenia przyjmują i informację udziela **Paulo dos Santos w Iraty.**

Nasiona z Polski.
NASIONA WARZYW (Torebka 200rs.)
Brukiew, buraki, cebula, cykorja, dynie, fasola szpar, groch cukr., kalafior, kalarepka, kapusta (głowiatka, bruksela, czerwona włoska), koper, majera, kumak jadalny, marchew, melony, musztarda, ogorki, pieczarki, (zarodki, 1 cegielka 1 ml.), papryka, pi truskawka, pomidory, pora, rabarber, rzepka 2 mies.
NASIONA KWIATÓW (Torebka 300 rs.)
Bratki, chaber, dzwonek, goździki, groszek pachnący, lawsonia, lawie pyszczki, ruda kwiat, smaczynka, maki, nasturcja, słonecznik i t. d.
NASIONA POLNE
Koniczyna, lucerna, wyka, fasola «soja», proszo, i t.
NASIONA DRZEW
Cyprysy, lipy, rododendrony, sosna japońska, tuja, i t.
(Ceny nasion polskich i drzew na żądanie).
Cena dla kupców przy odbiorze najmnie 10 tuzinów:
1 tuzin nasii warzywnych 1\$800.
Wysyłka koleją lub pocztą w granicach całej Brazylii.
Pawel Nikodem
Travessa Zacharias, 5
— CURITYBA —

„A NACIONAL”
Loterja Narodowa
anonimowe towarzystwo loteryjne. — Ciągnięcie losów odbywa się pod dozorem publicznym.
W SRODE NAJGŁÓWNIJSZA WYGRANA
30:000\$000
80-90 procent idzie na wygrane losy.

Casa Vermelha

Bezpośredni import
NACZYŃ, ŻELASTWA, SZKIEŁ DO OKIEN — NARZĘDZIA RZEMIEŚLNICZE I ROLNICZE
EURICO FONSECA & Cia.
RUA JOSÉ BONIFACIO N. 15 — CURITYBA — PARANA

ZA PIENIADZ DOSTANIESZ WSZYSTKO, LECZ ABY MIEĆ PIENIADZE TRZEBA OSZCZĘDZAĆ. OSZCZĘDNOŚĆ WZBOGACA. WENTYN OSZCZĘDZONY TO WENTYN ZAROBIONY!

Kto posiada pieniądze, powinien je włożyć w jakiś interes. Komu to nie jest możliwym, nie powinien przechowywać grosza w domu, gdyż jest to niebezpieczna i niepożyteczna rzecz. ZŁOŻ ZATEM PIENIADZE TWOJE W MIEJSCU BEZPIECZNYM. CO PRZYNIESIE CI TYLKO POZYTEK.
Pieniądze w domu łatwo uleść mogą niebezpieczeństwu nieprzewidywanym jak ogień, rabunek, zburzenie, wycofanie przez Skarb lub bezwartościowość wskutek spadku waluty i t. p., więc złóż twój ciężko zarobiony grosz tam, gdzie jest pewnym i po jakimś czasie wskutek odsetek (procentu) się podwaja.
LEZ POWIERZ PIENIADZE TWOJE BANKOWI PEWNIEMU, ZATWIERDZONEMU PRZEZ BZĄD FEDERALNY I UPOWAZNIENY DO PRZYJMOWANIA PUBLICZNYCH W KŁADEK OSZCZĘDNOŚCIOWYCH.

BANCO PELOTENSE
Zatwierdzony przez Rząd Federalny jako jedna z najpewniejszych instytucji kredytowych i upoważniony tem samem do przyjmowania wkładów oszczędnościowych płaci 5 i pół od sta zysku rocznego (procentu).
Dzisiaj oszczędzaj się do Agencji „Banco Pelotense” w Rio Negro i umieść tam swoje oszczędności, bo pamiętaj, że wentyn oszczędzony to wentyn zarobiony!
Banco Pelotense ma kapitał 80 milionów milrejsów. Fundusz rezerwowowy 15 milionów milrejsów.
Centrala w Pelotas Filje i Agencje we wszystkich większych stowiskach kraju.
— FILJA W KURYTYBIE. —
Agencja w Rio Negro przy ulicy 15 de Novembro — Parana.
KORRESPONDENTEM W PARAGUASSU, ITAYOPOLIS JEST KSIĄDZ JAN KOMINEK.

HOTEL CENTRAL
Curityba — Rua Ebano Pereira N 8
WYGODNE URZĄDZENIA. — SMACZNA KUCHNIA
GOSPODĄ O PIERWSZORZĘDNEJ OBSŁUDZE
Oddziały dla familji Otwarte całą noc.
Ceny przystępne. Pokoje od 6\$ do 12\$ dziennie.
Mieszkanie i stol na la carte, na miesiąc 260\$. Stalowanie się dla panów w cotnych z mieszkaniem miesięcznie 80\$000 bez mieszkania 60\$000.
Najlepszy hotel dla rodzin!

Niemieckie farby „BAYER”
uzytku domowego celem farbowania wełnianych, bawelnianych i jedwabnych materiałów sprzedaje się we wszelkich ilościach i kolorach w sklepie
„Carlos Luhm”
RUA RIACHUELLO N. 52 — CURITYBA — PARANA
(Gdzie miał sklep p. Piotr Hartata).

CASA GLOBO
sprzedaje tanio dobre trzewiki męskie, damskie i dziecięce wedle miary i najbrzydniejszego gustu. Rowniek można w tym sklepie obcasz gumowe, skarpki, pastę i inne rzeczy potrzebne do obuwia.
Casa Globo znajduje się przy placu „Praça da Ordem”, gdzie wyciąg nie można pominąć wozy i konie. W sklepie jest i obsługa polska.
Casa Globo — Praça da Ordem 4 — Kurytyba.

Baczność!
ZAWIADAMIAM SZANOWNYCH KLIENTÓW ŻE MÓJ SKLEP POD NAZWISKIEM
Casa Ideal
ZOSTAŁ NA TEM SAMYM MIEJSCU OBOK RZEŹNI GARMATRA.
E. ALBERTO.
Rua Jose Bonifacio N. 9. - Curityba.

Nie upadajcie na duchu!
Człowiek zdrowy jest zawsze wesoly. Gdy cię głowa boli i nie możesz spać, to użyj przed położeniem się do łóżka jedną kapsułkę Dorycedina, a przekonasz się, że rano wstaniesz zdrowy i rześki.
Dorycedina pomaga na ból głowy, migrenę, zaziębienia, neuralgie i grype.
Działa prędko i energicznie a nie szkodzi ani sercu ani żołądkowi. Każda skrzyneczka ma dwa pudełeczka po 10 kapsulek każde. — Dorycedinę można nabyć w aptekach i drogerjach.

Gwałtu! rety!
Ten zapewne przystroić i ubrał się w pracowni krawieckiej pana
Jana Faucza
CURITYBA
Avenida Luiz Xavier N. 11.
SPECJALNOŚĆ:
Sutanny dla kszężwedług kroju żądanego wraz z wszystkimi dodatkami.

Kazdy odbiorca naszego browaru ocenić musi, że wysmienite zalety naszego pivva polecają pić tylko
ATLANTICA